

Határozatok Tára

MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. január 10.¹

C-516/17. sz. ügy

**Spiegel Online GmbH
kontra
Volker Beck**

(a Bundesgerichtshof [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Szerzői jog és szomszédos jogok – Kizárólagos többszörözési és nyilvánossághoz közvetítési jogok – Rugalmasság a nemzeti jogban történő végrehajtás során – A napi eseményekről szóló tudósítás céljához kapcsolódó kivétel – Az engedélykérés észszerű lehetősége a nyilvánosságra hozatalt megelőzően – A szöveg mellett elhelyezett hiperlink révén elérhető hivatkozások – A szerző engedélyével a sajátos formájában közzétett mű”

Bevezetés

1. Nem lehet túlbecsülni általában a véleménynyilvánítás szabadsága és különösen a média szabadsága által egy demokratikus társadalomban játszott szerepet. A szabad eszmecsere és a hatalom társadalom általi ellenőrzése olyan mechanizmusok, amelyekben a média nélkülözhetetlen közvetítő, ezek jelentik az ilyen társadalom alapkövét.
2. A véleménynyilvánítás szabadságát az 1789. évi emberi és polgári jogok nyilatkozatának 11. cikke óta alapjogként ismerik el. E nyilatkozat szerzői ugyanakkor tudatában voltak annak, hogy valamely szabadság gyakorlása valaki részéről korlátozhatja mások szabadságát. Így tehát a 4. cikkel beiktatták azt az elvet, amely szerint „az egyes ember természetes jogainak gyakorlása tehát más korlátokba nem ütközhetik, mint azokba, amelyek a társadalom többi tagjai számára ugyane jogok élvezetét biztosítják”. Ami azt a kérdést illeti, hogy ki rögzítheti az e szabadságok közötti mérlegelés szabályait, e cikk második mondata kimondja, hogy „e korlátokat a törvény határozhatja meg”.
3. Ezek az egyszerű és természetes elvek még mindig aktuálisak. A törvénynek mint a közakarat kifejezésének² az a rendeltetése, hogy egyensúlyt teremtsen az alapjogok között, mindenki hasznára. Nincs ez másként a szerzői jog területén sem, ahogy arra tökéletesen rávilágít a jelen ügy is.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² Ez szintén az 1789. évi nyilatkozatból, annak 6. cikkéből ered.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

4. Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló, 1886. szeptember 9-én Bernben aláírt Berni Egyezmény (1971. július 24-i párizsi szerződés, kihirdette: 1975. évi 4. tvr.) 1979. szeptember 28-án módosított változata (a továbbiakban: Berni Egyezmény) 9. cikkének (1) bekezdése rögzíti a szerzők jogát műveik többszörözésének bármilyen engedélyezésére. Az Egyezmény 9. cikkének (2) bekezdése, 10. cikkének (1) bekezdése és 10bis. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A [Berni Egyezmény részes államai által létrehozott] Unióhoz tartozó országok törvényhozó szervei jogosultak arra, hogy különleges esetekben lehetővé tegyék az említett művek többszörösítését, feltéve, hogy az ilyen többszörösítés nem sérelmes a mű rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit.

[...]

A közönség számára már jogszerűen hozzáférhetővé tett műből történő idézés az elérni kívánt cél által indokolt mértékben megengedett, ha az a bevett szokásoknak megfelel; ideértendő az újságcikkekből és időszakos gyűjteményekből sajtószemle formájában történő idézés is.

[...]

Ugyancsak az Unióhoz tartozó országok törvényhozó szervei jogosultak arra, hogy meghatározzák, mely feltételek mellett lehet a fényképészet, vagy a film eszközzel vagy sugárzás, illetőleg a közönség részére vezeték által történő közvetítés útján adott beszámolókból az események során látott, vagy hallott irodalmi vagy művészeti műveket az elérni kívánt tájékoztatási cél által indokolt mértékben bemutatni és a közönség számára hozzáférhetővé tenni.”

5. A WIPO Szerzői Jogi Szerződése 4. cikkének (1) bekezdése³ akként rendelkezik, hogy „[a] Szerződő Felek betartják a Berni Egyezmény 1–21. cikkeiben és Függelékében foglalt rendelkezéseket”. A WIPO Szerzői Jogi Szerződése 1. cikkének (4) bekezdésére vonatkozó közös nyilatkozat szerint „[a] Berni Egyezmény 9. cikke által szabályozott többszörözési jog és az általa megengedett kivételek teljes körben alkalmazandók a digitális környezetben is, különösen a művek digitális formában történő felhasználására. Valamely védelem alatt álló mű elektronikus hordozón történő, digitális formában megvalósuló tárolása a Berni Egyezmény 9. cikke értelmében vett többszörözésnek minősül”.⁴

3 A Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) Szerzői Jogi Szerződése, amelyet Genfben, 1996. december 20-án fogadtak el, és 2002. március 6-án lépett hatályba, és amelynek az Európai Unió a WIPO Szerzői Jogi Szerződésének, valamint a WIPO Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződésének az Európai Közösség nevében történő jóváhagyásáról szóló, 2000. március 16-i 2000/278/EK tanácsi határozat (HL 2000. L 89., 6. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 33. kötet, 208. o.) alapján részese.

4 A WIPO Szerzői Jogi Szerződését elfogadó diplomáciai konferencia e szerződéshez csatolt nyilatkozata (e szerződés 25. cikke).

Az uniós jog

6. Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁵ 2. cikkének a) pontja a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát:

a) a szerzők számára műveik tekintetében;

[...]

7. Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.”

8. Az említett irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) és d) pontja a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok a 2. és a 3. cikkben szabályozott jogok vonatkozásában az alábbi esetekben kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg:

[...]

c) már nyilvánosságra hozott aktuális gazdasági, politikai vagy vallási témájú cikkeknek, illetve sugárzott műveknek vagy más ilyen jellegű, védelem alatt álló teljesítményeknek a sajtó általi többszörözése, nyilvánossághoz közvetítése, illetve más módon a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele olyan esetekben, amikor az ilyen felhasználást nem zárták ki kifejezetten, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is –, vagy a műveknek és más védelem alatt álló teljesítményeknek a napi eseményekről szóló tudósításhoz kapcsolódóan a tájékoztatási cél által indokolt terjedelemben történő felhasználása, amennyiben lehetséges, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is;

d) korábban jogszerűen nyilvánosságra hozott műből vagy más, védelem alatt álló teljesítményből kritikai vagy ismertetési céllal történő idézés, amennyiben lehetséges, a forrás feltüntetésével – beleértve a szerző nevét is –, továbbá ha felhasználása megfelel a tisztességes gyakorlatnak, a cél által indokolt terjedelemben;

[...]

9. Végül ezen irányelv 5. cikkének (5) bekezdése szerint:

„Az (1), a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

5 HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o., helyesbítések: HL 2008. L 314., 16. o.; HL 2014. L 10., 32. o.

A német jog

10. A 2001/29 irányelvet az 1965. szeptember 9-i Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (a szerzői jogról és a szomszédos jogokról szóló törvény; a továbbiakban: UrhG) ültette át a német jogba. Az UrhG 50. §-a a következőképpen rendelkezik:

„A napi eseményekről szóló vezeték nélküli vagy más hasonló technikai eszközzel, újságokban, folyóiratokban, más kiadványokban vagy bármely más, elsődlegesen napi eseményekre vonatkozó hordozón, illetve filmen történő tudósítás érdekében az elérni kívánt cél által indokolt terjedelemben jogszerű a tudósított események során látható vagy hallható művek többszörözése, terjesztése és nyilvánossághoz közvetítése.”

11. Az UrhG 51. §-a értelmében:

„Idézés céljából jogszerű a már nyilvánosságra hozott mű többszörözése, terjesztése és nyilvánossághoz közvetítése, amennyiben a felhasználás terjedelmét igazolja az elérni kívánt sajátos cél. Többek között jogszerű:

- (1) egyedi művek nyilvánosságra hozatalát követően azok beépítése önálló tudományos műbe, tartalmának egyértelművé tétele céljából;
- (2) egy mű részeinek idézése nyilvánosságra hozatalát követően önálló irodalmi műben;
- (3) már nyilvánosságra hozott zenemű konkrét részeinek idézése önálló zeneműben.”

A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12. Az első fokon felperesként, a felülvizsgálati eljárásban ellenérdekű félként eljáró Volker Beck (a továbbiakban: ellenérdekű fél) 1994 és 2017 között a német Bundestag (a szövetségi parlament alsóháza, Németország) képviselője volt. Egy a büntetőpolitika kényes és vitatott kérdéseivel kapcsolatos cikk szerzője. E cikk 1988-ban egy gyűjteményes kötetben jelent meg. E publikáció keretében a kiadó módosította a kézirat címét és lerövidítette annak egy mondatát. Az ellenérdekű fél ezt kifogásolta a kiadónál, és azt követelte – sikertelenül –, hogy a kiadó ezt a kötet terjesztése során megjegyzésként jelezze. Az ellenérdekű fél legalább 1993 óta teljes mértékben elhatárolódott e cikk tartalmától.

13. 2013-ban a szóban forgó cikk kéziratát megtalálták az archívumban és bemutatták az ellenérdekű félnek, aki akkor jelölt volt a néhány nappal később tartott törvényhozási választáson. Az ellenérdekű fél a dokumentumot különböző szerkesztőségek rendelkezésére bocsátotta, annak bizonyítékául, hogy kéziratát a gyűjteményben közzétett cikkben módosították. Ezzel szemben nem járult hozzá a szövegek média általi közléséhez. Mindazonáltal közzétette a cikk két változatát saját honlapján, minden oldalon feltüntetve a következő feliratot: „E szövegtől elhatárolódom. Volker Beck.” A gyűjteményben közzétett cikk oldalain ezenkívül a következő felirat szerepelt: „E szöveg [közzétételére] jóváhagyás nélkül kerül sor, alcímeit és szövegrészeit a kiadó jogszerűtlenül megváltoztatta”.

14. Az első fokon alperesként, a felülvizsgálati eljárásban pedig kérelmezőként eljáró Spiegel Online GmbH (a továbbiakban: kérelmező) működteti a *Spiegel Online* hírportált az interneten. 2013. szeptember 20-án egy cikket tett közzé, amelyben azt állította, hogy az ellenérdekű fél éveken át megtevesztette a nyilvánosságot, mivel a kéziratában szereplő lényeges tartalmat nem változtatták meg az 1988-as kiadásban. A kérelmező e cikkén kívül a kézirat és az ellenérdekű fél gyűjteményben közzétett cikkének eredeti változata is elérhető volt letöltés céljából, hiperlinkek révén.

15. Az ellenérdekű fél kifogásolta cikke teljes szövegeinek közzétételét a kérelmező honlapján, amelyet szerzői joga megsértésének tekint. A Landgericht (regionális bíróság, Németország) helyt adott az ellenérdekű fél kérelmének. A kérelmező fellebbezését ezt követően elutasították. Így tehát felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

16. E körülmények között a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Hagynak-e a 2001/29 irányelv 5. cikkének (3) bekezdése szerinti [szerzői joggal kapcsolatos] kivételekre vagy korlátozásokra vonatkozó uniós jogi előírások mérlegelési szabadságot az átültetés terén a nemzeti jogban?
- 2) A szerzők műveik többszörözésével kapcsolatos (a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja) és a nyilvánossághoz közvetítésük, ideértve a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételük (2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése) kizárólagos jogának a 2001/29 irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdésében előírt kivételei és korlátozásai terjedelmének meghatározásakor milyen módon kell figyelembe venni az Európai Unió Alapjogi Chartájában [a továbbiakban: Charta] biztosított alapjogokat?
- 3) A tájékozódás szabadságának alapjoga ([a Charta] 11. cikke (1) bekezdésének második mondata) vagy a sajtószabadság ([a Charta] 11. cikkének (2) bekezdése) a szerzők műveik többszörözésével kapcsolatos (a 2001/29 irányelv 2. cikkének a) pontja) és a nyilvánossághoz közvetítésük, ideértve a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételük (a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése) kizárólagos jogának a 2001/29 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében előírt kivételein és korlátozásain túlmenően is igazolhat kivételeket vagy korlátozásokat?
- 4) A szerzői jog által védett mű nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele egy sajtóvállalkozás internetes oldalán már abból az okból sem tekintendő a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése c) pontjának második esete szerinti, engedélyt nem igénylő napi eseményekről szóló tudósításnak, mivel a sajtóvállalkozás számára lehetséges és észszerű lett volna, hogy beszerezze a szerző hozzájárulását művének nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételt megelőzően?
- 5) Nincs szó a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja szerinti idézés céljából történő nyilvánosságra hozatalról, ha az idézett szövegek, vagy annak részei nem képezik – például beszúrással vagy lábjegyzetek révén – az új szöveg elválaszthatatlan részeit, hanem az internetes link útján, az új szöveg mellett önállóan letölthető PDF fájlként hozzáférhetőek a nyilvánosság számára?
- 6) Annak a kérdésnek a vizsgálatakor, hogy egy művet a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja alapján mikor tettek a nyilvánosság számára jogszerűen hozzáférhetővé, figyelembe kell-e venni azt, hogy ezt a művet a konkrét formájában korábban már a szerző hozzájárulásával közzétették-e?”

17. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 2017. augusztus 25-én érkezett a Bírósághoz. Az alapeljárás felei, a francia, a portugál kormány és az Egyesült Királyság kormánya, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket. A portugál kormány kivételével ugyanezek a felek képviseltették magukat a 2018. július 3-án tartott tárgyaláson.

Elemzés

18. A kérdést előterjesztő bíróság hat kérdést terjesztett elő előzetes döntéshozatalra, mind a 2001/29 irányelv rendelkezéseinek értelmezését, mind általánosabban e rendelkezések átültetése és alkalmazása során a tagállamokat megillető mérlegelési mozgásteret, valamint az alapjogokkal, többek között a véleménynyilvánítás és a média szabadságával való kapcsolatukat illetően. A jelen indítványban e különböző kérdéseket elemzem, módosítva ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság által megállapított sorrendjüket. Mindenekelőtt a másodlagos jog rendelkezéseinek értelmezését vizsgálom meg, majd ezután az alapjogokra vonatkozó általánosabb jellegű kérdéseket.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

19. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság a szerzői jog alóli kivételekre és e jog korlátozásaira vonatkozó uniós jogi rendelkezések belső jogukba való átültetése során a tagállamok rendelkezésére álló mozgásteret kívánja meghatározni.

20. E kérdés hasonlít az ugyanezen bíróság által a Pelham és társai ügyben⁶ előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik kérdésre. Az ebben az ügyben ismertetett indítványomban azt a választ javasoltam, miszerint az eszközök szabad megválasztása mellett a tagállamok kötelesek belső jogukban biztosítani a 2001/29 irányelv 2–4. cikkében szereplő kizárólagos jogok védelmét, mivel ezek a jogok csupán az irányelv 5. cikkében kimerítően felsorolt kivételek és korlátozások alkalmazásának keretében korlátozhatók. A rövidség kedvéért tehát itt az említett indítványban e kérdésnek szentelt okfejtésekre való hivatkozásra szorítkozom.⁷

21. Mindehhez ugyanakkor az alábbi megjegyzéseket szeretném fűzni a kérelmező által a jelen ügyben előadott észrevételeiben ismertetett érveket illetően.

22. A kérelmező először előadja, hogy a tagállamoknak az uniós szerzői jog végrehajtása során fennálló mozgásteret az EUMSZ 167. cikk (4) bekezdéséből következik. E rendelkezés szerint az Európai Unió „a Szerződések egyéb rendelkezései alá tartozó tevékenysége során, különösen kulturái sokszínűségének tiszteletben tartása és támogatása érdekében, figyelembe veszi a kulturális szempontokat”. A kérelmező kifejti, hogy mivel az szerzői jog a kultúra szabályozási körébe tartozik, a tagállamoknak széles mérlegelési mozgásterrel kell rendelkezniük annak alkalmazása során, annak érdekében, hogy figyelembe vegyék kultúráik sokszínűségét.

23. Az EUMSZ 167. cikk ugyanakkor egy általános iránymutatást tartalmazó rendelkezés, amely az uniós intézmények tevékenységét szabályozza a kultúrával kapcsolatos területeken. E cikkekre a 2001/29 irányelv (12) preambulumbekkezdésében⁸ kifejezetten hivatkozik is az uniós jogalkotó, amely egyébként úgy tűnik, hogy a kérelmezővel ellentétes következtetéseket von le abból, vagyis azt, hogy megfelelő védelmet kell biztosítani a szerzői jog által védett művek számára. Ugyanakkor, még ha fel is tételezzük, hogy a politikai életről szóló cikkek közzététele az EUMSZ 167. cikk értelmében vett „kultúra” fogalma alá tartozik, e rendelkezést nem lehet úgy értelmezni, hogy az lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy eltérjenek a másodlagos uniós jog rendelkezéseiből következő feltétlen kötelezettségektől. Minden más értelmezés az Unió arra vonatkozó hatáskörének tagadásához vezetne, hogy bármely, kultúrával kapcsolatos területen harmonizálja a tagállamok jogát, mint például a szerzői jog, az audiovizuális szolgáltatások, a műalkotások piaca stb. Ugyanez vonatkozik a kérelmező azon érvére is, amely szerint a német jogban a véleménynyilvánítás és a média szabadságának tulajdonított jelentőség e tagállam kulturális sajátosságát képezi.

⁶ A Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő C-476/17. sz. ügy.

⁷ Lásd a Pelham ügyre vonatkozó indítványomat (C-476/17, EU:C:2018:1002, 71–79. pont).

⁸ Pontosabban az azt megelőző rendelkezésre, az EK 151. cikkre.

24. Noha tehát fennáll a tagállamok mozgásteret a 2001/29 irányelv végrehajtását illetően, ezt korlátozzák az ezen irányelv kógens rendelkezéseiből következő kötelezettségek.

25. Másodsor, a kérelmező előadja, hogy az alapeljárás ellenérdekű felének célja nem vagyoni jogainak, hanem személyhez fűződő, sőt személyes jogainak védelme volt. E tekintetben elegendő azt megállapítani, hogy ezen eljárás tárgyát a kérelmező által azon mű vonatkozásában elkövetett többszörözési és nyilvánossághoz közvetítési cselekmények képezték, amelyeknek szerzője az ellenérdekű fél és amelyek vitathatatlanul a 2001/29 irányelv hatálya alá tartoznak. Ami a jelen ügy és a Funke Medien NRW ügy⁹ közötti hasonlóságokat illeti, e kérdést az alábbiakban, a szerzői jog és az alapjogok közötti kapcsolattal foglalkozó részben tárgyalom.¹⁰

26. Ennélfogva a kérelmező érvei nem hatnak ki a tagállamokat a 2001/29 irányelv végrehajtása terén megillető mérlegelési mozgástérre vonatkozó megállapításaimra.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésről

27. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) pontjában szereplő napi eseményekről szóló tudósításra vonatkozó kivétel a belső jogban korlátozható-e azokra az esetekre, amelyekben nem lehet észszerűen elvárni egy mű felhasználójától, hogy beszeresse szerzőjének engedélyét. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben szereplő információk szerint ugyanis a kivétel ilyen korlátozása következik a német jogban a kérdést előterjesztő bíróság ítélkezési gyakorlatából.

28. Nem gondolom, hogy a kivétel e korlátozása problémát vethet fel a 2001/29 irányelv fent hivatkozott rendelkezésének való megfelelését illetően. E kivétel célja ugyanis abból ered, hogy néha rendkívül nehéz, sőt lehetetlen tudósítani a napi eseményekről, anélkül hogy ne többszöröznének és közvetítenének a nyilvánosság felé egy szerzői jog által védett művet. Ez a helyzet többek között a helyzetek két típusánál. Az első helyzetben a szóban forgó mű maga lehet az esemény tárgya, például ha az műalkotások kiállításának megnyitója vagy egy koncert. Az ilyen eseményről szóló tudósítás és így az eseménnyel kapcsolatban a nyilvánosság részére szolgáltatott információk értékét jelentősen csökkentené, ha nem lehetne legalább a leírt esemény középpontjában álló művek kivonatát közölni. A második helyzetben a művet véletlen jelleggel lehet látni vagy hallani az esemény során. A gyakran hivatkozott példa a hivatalos ceremóniát kísérő zene. Ilyen helyzetekben tehát indokolt a tudósítás szerzőjének jogot biztosítani a mű szabad többszörözésére és közvetítésére, mivel napi eseményről lévén szó, nem lenne észszerű, már csak az időhiányra is figyelemmel, azt igényelni tőle, hogy kérje a szóban forgó mű szerzőjének jóváhagyását. Ezenfelül az utóbbi kizárólagos jogának gyakorlása során meg is tagadhatná az engedély megadását, ami veszélyeztetné a nyilvánosság jogát a szóban forgó eseményről való tájékozódáshoz.

29. Ugyanakkor, amint azt kifejezetten kimondja a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) pontja, a tudósításra vonatkozó kivételt „a tájékoztatási cél által indokolt terjedelemben” kell alkalmazni. E korlátozás álláspontom szerint nem kizárólag a jóváhagyott többszörözés és közvetítés terjedelmét érinti, hanem azokat a helyzeteket is, amelyekben a kivételt alkalmazni kell, vagyis azokat, amelyekben nem lehet észszerűen elvárni a tudósítás szerzőjétől, hogy kikérje az említett tudósításban többszörözött és közvetített mű szerzőjének engedélyét. Ebből következően álláspontom szerint a szóban forgó kivétel német jogban előírthoz hasonló korlátozása nem csak hogy nem ellentétes a 2001/29 irányelv releváns rendelkezésével, hanem hozzátartozik e kivétel jellegéhez és céljához.

⁹ A Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő C-469/17. sz. ügy.

¹⁰ Lásd különösen a jelen indítvány 69. és 70. pontját.

30. Ezzel szemben álláspontom szerint az az ok, amely miatt e kivétel a jelen ügyben szereplőhöz hasonló esetekben nem alkalmazandó, máshol keresendő.

31. A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) pontja a Berni Egyezmény 10bis. cikkének¹¹ tartalmát veszi át. A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése c) pontjának második része a Berni Egyezmény 10bis. cikke (2) bekezdésének tartalmát veszi át.¹² Azt tehát a Berni Egyezmény e rendelkezésével összhangban kell értelmezni, mivel az Európai Unió köteles megfelelni ezen egyezménynek, amint azt a Bíróságnak volt már alkalmá kimondani.¹³

32. Márpedig a Berni Egyezmény 10bis. cikkének (2) bekezdését sokkal pontosabban fogalmazták meg, mint a 2001/29 irányelv elemzett rendelkezését.

33. Az Egyezményben szereplő rendelkezés ugyanis kizárólag hangos és képes napi tudósítások esetére vonatkozik (fénykép, rádió, televízió, film). Így tehát engedélyezett a tudósítás tárgyát képező események során *látott vagy hallott* művek többszörözése, a tájékoztatási szükséglet által indokolt mértékben.¹⁴

34. A kérdést előterjesztő bíróság által előadottakkal ellentétben úgy vélem, hogy e kivételt, a Berni Egyezmény fényében értelmezve, nem lehet alkalmazni az alapeljáráséhoz hasonló helyzetben. E bíróság szerint az alapeljárásban szereplő esemény az ellenérdekű fél szembesítése az archívumban megtalált kéziratával, valamint az erre adott reakciója. Az említett kéziratot tehát ezen esemény során tette láthatóvá annak közzététele a kérelmező, illetve saját honlapján az ellenérdekű fél által. Nem értek egyet ezzel az elemzéssel.

35. A jelen ügyben szereplő tudósítás írott szöveg formában jelenik meg, amely a nyelv grafikus szimbólumok segítségével történő átírási rendszere. Bár a szöveg észlelésére a leggyakrabban vizuális úton kerül sor, az e szimbólumok dekódolásának mentális folyamatát igényli, az ily módon átadott információk észlelése érdekében. Ennélfogva, ellentétben a tisztán vizuális információkkal, nem elegendő látni a szöveget: azt el is kell olvasni.

36. Ugyanez vonatkozik a tudósítás keretében többszörözött műre, a jelen esetben az ellenérdekű fél cikkére. A cikk kérelmező általi többszörözésének és közvetítésének célja nem pusztán tudósítása szövegének illusztrálása volt, hanem annak bizonyítása, hogy a szóban forgó cikk két változata, a kézirat és a gyűjteményben közzétett változat lényegileg azonos volt, valamint hogy ennélfogva az ellenérdekű fél szövegét nem ferdítették el a gyűjteményes kötetben közzétett változatban. E bizonyítás céljából nem volt elegendő, ha a tudósítás olvasója látta a cikket: el kellett olvasnia mindkét változatot, mivel ennek hiányába a többszörözés célja¹⁵ nem teljesült volna. Nem elegendő tehát, hogy a felhasznált művet látják vagy hallják a szóban forgó tudósítás tárgyát képező napi esemény során. A jelen ügyben szükséges volt az említett tudósítás olvasó általi további elemzése. Márpedig az ilyen további elemzés túllép a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének a Berni Egyezmény 10bis. cikke (2) bekezdésének fényében értelmezett c) pontjában előírt, a napi eseményekről szóló tudósítással kapcsolatos kivétel keretein.

11 A 2001/29 irányelv Bizottság által 1998. január 21-én benyújtott tervezetének (COM(97) 628 végleges) indokolásából hallgatólagosan kitűnik, hogy ez volt a jogalkotó szándéka. Ebben az indokolásban többek között azt emelik ki, hogy a Berni Egyezmény garantálja a szerzők számára a többszörözési jogot; hogy a WIPO Szerzői Jogi Szerződése 1. cikkének (4) bekezdésére vonatkozó közös nyilatkozat szerint e jog teljes körben alkalmazandó a digitális környezetben is, valamint hogy az említett többszörözési jog alóli kivételeknek és az arra vonatkozó korlátozásoknak összeegyeztethetőnek kell lenniük az ezen egyezmény által kialakított védelmi szinttel (lásd a bizottsági javaslat indokolásának 14. és 15. oldalát). Lásd még a 2001/29 irányelv (44) preambulumbekezdésének első mondatát.

12 A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése c) pontjának első része a Berni Egyezmény 10bis. cikkének (1) bekezdését veszi át, amely a napi cikkekre és az ugyanilyen jellegű adásokra vonatkozik. E kivétel nem szerepel a jelen ügyben.

13 Lásd legutóbb: 2018. november 13-i Levola Hengelo ítélet (C-310/17, EU:C:2018:899, 38. pont).

14 E pontosítás, amely szerint események során látott vagy hallott műveknek kell érintetteknek lenniük, az UrhG 50. §-ában is szerepel, amely bevezette a német jogba a napi eseményekről szóló tudósítással kapcsolatos kivételt.

15 Vagyis a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) pontjában és a Berni Egyezmény 10bis. cikkének (2) bekezdésében használt kifejezéssel a tájékoztatási cél.

37. Azt javaslom tehát, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésre olyan választ adjon, amely szerint a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy egy irodalmi mű napi eseményekről szóló tudósításban történő felhasználása nem tartozik az e cikkben előírt kivétel hatálya alá, ha az e felhasználás által követett cél a mű egészének vagy egy részének elolvasását igényli.

38. Rögtön hangsúlyoznom kell, hogy ez az értelmezés nem érinti a nyilvánosság ahhoz való jogát, hogy megkapja a szóban forgó tudósításban szereplő tájékoztatást. Ugyanis, bár e felhasználás nem minősíthető jogszerű felhasználásnak a fent hivatkozott rendelkezés alapján, az idézésnek minősülhet, amely vonatkozásában a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontja kivételt határoz meg a szerző kizárólagos joga alól. E megfontolás átvezet bennünket az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik és hatodik kérdéshez.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik kérdésről

39. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy egy szerzői jog által védett mű nyilvánosságra hozatala az interneten, olyan, egy újságcikkhez vezető hiperlink révén kapcsolt PDF fájlként, amely azonban önállóan letölthető, az e rendelkezés által előírt, idézéssel kapcsolatos kivétel hatálya alá tartozik-e.

40. A jelen ügyben ugyanis az ellenérdekű fél cikkét nem illesztették be elkülöníthetetlenül a kérelmező által honlapján közzétett cikkbe, hanem azt az említett honlapon önálló fájlként hozták nyilvánosságra, a kérelmező cikkével pedig hiperlinkek biztosították a kapcsolatot. Az idézés e szokatlan módja képezi a kérdést előterjesztő bíróság kétségeinek alapját.

41. Az idézéssel kapcsolatos kivétel egyike a szerzői jog alóli legklasszikusabb kivételeknek.¹⁶ Hosszú ideig úgy tekintették, hogy az kizárólag az irodalmi művekre vonatkozik.¹⁷ A művek e típusánál az idézeteket hagyományosan tipográfiai eszközökkel jelölték: idézőjelekkel, dőlt betűvel, a főszövegtől eltérő betűtípussal, lábjegyzettel stb.

42. Jelenleg nem tűnik kizártnak, hogy az idézet a művek más kategóriáit, többek között zeneműveket, filmeket és képzőművészeti alkotásokat is érinthessen.¹⁸ Ezekben az esetekben természetesen adaptálni kell az idézetek idéző műbe történő beépítésének és megjelölésének módszereit.

43. Ugyanez érvényes álláspontom szerint az idézetek irodalmi művekbe való beillesztését illetően. A modern technológiák, többek között az internet, különböző módokon lehetővé teszik a szövegek egymás közötti összekapcsolását. Természetesen fenn kell tartani az idézés és az idéző mű közötti szoros kapcsolatot. Mivel az internetes oldalak architektúrája jelentősen eltérhet, valószínűleg esetről esetre történő elemzés szükséges. Például az úgynevezett *framing* technológia lehetővé teszi a tartalom oly módon történő beillesztését, hogy az internetes oldal felhasználójának az a benyomása, hogy e tartalom közvetlenül ezen az oldalon található, noha technikailag egy hiperlinkről van szó. Nem gondolom ugyanakkor, hogy eleve ki kell zárni a hiperlinkek segítségével történő idézést.¹⁹

16 Charles Nodier már 1812-ben megjegyezte a *Questions de littérature légale* című műben, hogy „azon átvételek közül, amelyekre egy szerzőtől sor kerülhet, bizonyosan nincs megbocsáthatóbb, mint az idézet [...]”. (Pollaud-Dulian, F., *Le Droit d'auteur*, Economica, Párizs, 2014, 852. o. alapján idézem).

17 A Berni Egyezmény 1948. évi Brüsszeli Okmányból következő 10. cikke a következőket mondta ki: „Az Unió minden országában jogszerűek az újságcikkekből és időszakos gyűjteményekből származó rövid idézetek, sajtószerzők formájában is”.

18 Úgy tűnik, hogy a Bíróság hallgatólagosan elfogadta ezt a fényképzeti művek esetében (lásd: 2011. december 1-jei Painer ítélet, C-145/10, EU:C:2011:798, 122. és 123. pont).

19 Természetesen itt az idézés kivételére hivatkozó személy által elérhetővé tett tartalmakra mutató linkekről beszélek. A mások szerzői jog által védett műveket jogszerűen elérhetővé tévő internetes oldalaira mutató linkek nem minősülnek többszörözési, illetve nyilvánosság felé közvetítési cselekményeknek, így tehát nem igényelnek eltérést a kizárólagos jogoktól (lásd: 2014. február 13-i Svensson és társai ítélet, C-466/12, EU:C:2014:76, rendelkező rész).

44. Úgy vélem ezzel szemben, hogy a jelen ügyben szereplő probléma abból a konkrét módból ered, ahogyan a kérelmező elvégezte az ellenérdekű fél cikkének többszörözését és hozzáférhetővé tételét. A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk szerint e cikket a kérelmező honlapján egészében közzétették, a szóban forgó eseményt ismertető főszövegtől függetlenül megtekinthető és letölthető PDF-fájlok formájában. Az e linkekre mutató hiperlinkek nem csak azon az oldalon voltak megtalálhatók, ahol az említett főszöveg szerepelt, hanem a kérelmező internetes főoldalán is. Márpedig úgy vélem, hogy az ilyen hozzáférhetővé tétel (és az azt szükségképpen megelőző többszörözés) túllép az idézéssel kapcsolatos kivétel keretében megengedett korlátain.

45. Ami az egész mű idézésének lehetőségét illeti, a jogtudomány megosztottnak látszik.²⁰ A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése d) pontjának szövege nem pontosítja az idézés kapcsán megengedett terjedelmet. Úgy tűnik, hogy a Bíróság elfogadta egy fényképészeti alkotás egészének idézését,²¹ noha az idézést „részletek többszörözéseként” írja le.²² A Berni Egyezményben az eredetileg rögzített korlátozó „rövid idézetek” megfogalmazást²³ hatályon kívül helyezték és azt felváltotta az az általános előírás, hogy az idézeteket „az elérni kívánt cél által indokolt mértékben” lehet alkalmazni. Hasonló megfogalmazást rögzítettek a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontjában. Főszabály szerint tehát megengedettnek tűnik a teljes mű idézése, ha a követett cél ezt igazolja.

46. A jogtudomány ezzel szemben egységes azzal kapcsolatban, hogy az idézés nem versenghet az eredeti művel, mentesítve a felhasználót az arra való hivatkozástól.²⁴ Az ilyen idézés ugyanis, amely az eredeti mű helyébe lépne, lehetővé tenné a szerző művén fennálló kizárólagos jogainak kijátszását, kiürésítve azok tartalmát. Az ily módon idézett mű szerzőjét tehát megfosztanák az őt e minőségében megillető jogok lényegi részétől, és e jogokat ezzel szemben az idéző mű szerzője gyakorolná helyette, az utóbbi mű révén.

47. Álláspontom szerint éppen ez a helyzet akkor, ha egy irodalmi művet – amely műfajban a mű észlelésének lényegi eleme nem a forma, hanem a tartalom – tesznek a nyilvánosság számára elérhetővé egy internetes oldalon, önállóan megtekinthető és letölthető fájl formájában. Formailag egy ilyen fájl idézetként jeleníthető meg és összekapcsolódhat az idézet szerzőjének szövegével, például hiperlink segítségével. Mindazonáltal az említett fájlt *de facto* függetlenül használják fel e szövegtől és azt az idézet szerzője internetes oldalának felhasználói önállóan használhatják fel, azáltal, hogy részükre engedély nélkül hozzáférést biztosítanak az eredeti műhöz, ezáltal mentesítve őket attól, hogy az eredeti művet kelljen igénybe venniük.

48. Úgy vélem tehát, hogy az idézéssel kapcsolatos kivétel igazolhatja mások műveinek különböző terjedelmű felhasználását, a különböző modern technikák révén. Ugyanakkor a felhasználás terjedelmének és az igénybe vett technikai eszközöknek a kombinációja e kivétel korlátainak áthágásához vezethet. Az idézéssel kapcsolatos kivétel többek között nem terjedhet ki olyan helyzetekre, amelyekben a művet a szerző engedélye nélkül teljes egészében hozzáférhetővé teszik egy internetes oldalon, mint önállóan megtekinthető és letölthető fájl.

20 Lásd például mások mellett: Barta, J., Markiewicz, R., *Prawo autorskie*, Wolters Kluwer, Varsó, 2016, 236. és 237. o.; Pollaud-Dulian, F., *Le Droit d'auteur*, Economica, Párizs, 2014, 855. o., valamint Stanisławska-Kloc, S., „Zasady wykorzystywania cudzych utworów: prawo autorskie i dobre obyczaje (etyka cytatu)”, *Diametros*, 19/2009. sz., 160–184. o., különösen 168. o.

21 2011. december 1-jei Painer ítélet (C-145/10, EU:C:2011:798, 122. és 123. pont). Lásd még: Trstenjak főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványa (C-145/10, EU:C:2011:239, 212. pont).

22 2011. december 1-jei Painer ítélet (C-145/10, EU:C:2011:798, 135. pont).

23 Lásd a jelen indítvány 17. pontját.

24 Lásd többek között: Barta, J., Markiewicz, R., *Prawo autorskie*, Wolters Kluwer, Varsó, 2016, 239. o.; Pollaud-Dulian, F., *Le Droit d'auteur*, Economica, Párizs, 2014, 851. o.; Preussner-Zamorska, J., Marcinkowska, J., in Barta, J. (szerk.), *Prawo autorskie*, C.H. Beck, Varsó, 2013, 565. o., valamint Vivant, M., Bruguière, J.-M., *Droit d'auteur et droits voisins*, Dalloz, Párizs, 2016, 572. o.

49. Ellentétben a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban kiemelve, úgy vélem, hogy itt nem az idézett mű önálló felhasználása kockázatának értékeléséről van szó, hanem magának az idézés fogalmának a meghatározásáról.²⁵ Márpedig, legalábbis az irodalmi művek esetében, a teljes mű interneten önálló fájl formájában történő bármilyen hozzáférhetővé tétele mentesíti az olvasót attól, hogy az eredeti művet kelljen igénybe vennie, tehát túllép e kivétel határain, anélkül hogy szükséges lenne az ezt követő felhasználása valós kockázatának elemzése.

50. Annak elfogadása, hogy az idézés az eredeti mű helyébe léphet, ellentétes lenne továbbá mind a Berni Egyezmény 9. cikkének (3) bekezdésében,²⁶ mind a 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdésében szereplő „három teszt” követelményeivel, amelyek szerint a szerzői jog alóli kivételek nem sérthetik a mű rendes felhasználását, sem a szerző jogos érdekeit: e feltételek konjunktívák. Márpedig az olyan idézés, amely mentesíti a felhasználót az eredeti mű igénybevétele alól, annak helyébe lépve, szükségszerűen sérti annak rendes felhasználását.

51. E következtetést nem kérdőjelezi meg a kérelmező azon állítása, amely szerint az ellenérdekű fél nem tervezte a szóban forgó cikk gazdasági felhasználását, és az annak a nyilvánosságához való közvetítése elleni tiltakozásának indoka kizárólag személyes érdekeinek védelme volt. E következtetés ugyanis nem kizárólag az idézésre vonatkozó kivétel alapeljárásban történő alkalmazására vonatkozik, hanem e kivétel normatív határait is az uniós jogban. Márpedig e korlátok függetlenek attól a kérdéstől, hogy egy konkrét esetben a szerző felhasználja-e művét, vagy tervezi-e annak felhasználását. Ahhoz ugyanis, hogy a kivétel szóban forgó értelmezése ellentétes legyen a 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdésében szereplő három teszt követelményeivel, elegendő az, hogy az e kivétel keretében történő felhasználás potenciálisan sérelmes legyen az említett felhasználásra.

52. Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik kérdésre azt a választ javaslom, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy ez e rendelkezésben szereplő, idézésre vonatkozó kivétel nem terjed ki olyan helyzetekre, amelyekben a művet mint önállóan megtekinthető és letölthető fájl a szerző engedélye nélkül teljes egészében hozzáférhetővé teszik egy internetes oldalon, mentesítve a felhasználót az eredeti mű igénybevétele alól.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdéssel

53. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy miként kell értelmezni a jelen ügy körülményei között a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontjában szereplő azon feltételt, amely szerint az idézés csak korábban jogszerűen nyilvánosságra hozott művet érinthet.

54. Mivel az általam az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik kérdésre adni javasolt válasz e kivétel alkalmazásának a jelen ügyben történő kizárását eredményezi, a hatodik kérdés hipotetikus jellegű. Mindazonáltal megfogalmazok ezzel kapcsolatban néhány észrevételt, arra az esetre, ha a Bíróság nem értene egyet az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik kérdéssel kapcsolatos elemzésemmel.

55. Azt a követelményt, hogy az idézés kizárólag a korábban jogszerűen nyilvánosságra hozott műveket érintheti, hagyományosan elfogadják a szerzői jogban és az megjelenik többek között a Berni Egyezmény 10. cikkének (1) bekezdésében. E követelmény célja a szerző személyhez fűződő jogainak, többek között a közlés jogának védelme, amelynek értelmében a szerző dönt műve első nyilvános közléséről vagy nyilvánosságra hozásáról. Erre az első nyilvánosságra hozatalra sor kerülhet a szerző

²⁵ Mivel e fogalmat az uniós jog önálló fogalmaként kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2014. szeptember 3-i Deckmyn és Vrijheidsfonds ítélet, C-201/13, EU:C:2014:2132, 14–17. pont).

²⁶ Átvesszi a WIPO Szerzői Jogi Szerződésének 10. cikke.

hozzájárulásával vagy jogszerű engedély alapján. Úgy tűnik, hogy a Bíróság is hallgatólagosan elismerte a közlést egy kivétellel, mégpedig a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének e) pontjában szereplő kivétellel összefüggésben.²⁷ E megoldás véleményem szerint nem magától értetődő, mivel a 2001/29 irányelv 5. cikkének (1)–(3) bekezdésében előírt kivételek kizárólag a szerzők vagyoni jogaitól térnek el, és főszabály szerint nem sérthetik személyhez fűződő jogait. Mindenesetre ez az első nyilvánosságra hozatal nyilvánvalóan nem következhet magából az idézésből.

56. Ami az ellenérdekű fél alapeljárásban szereplő cikkét illeti, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben szereplő információkból az tűnik ki, hogy azt egyik változatában az 1988-ban megjelent gyűjteményben tették közzé, majd mindkét változatban az ellenérdekű fél honlapján, a kézirat archívumban történő felfedezését követően. Úgy tűnik tehát, hogy a kérelmező honlapján történő közzétételének időpontjában e cikket már korábban jogszerűen nyilvánosságra hozták, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

57. Az egyetlen probléma abból fakadhat, hogy a gyűjteményes kötetben történő közzététel állítólagosan elferdítette az ellenérdekű fél gondolatait, míg a saját honlapján történő közzétételt kiegészítette a cikkétől való elhatárolódása, amelyet a kérelmező nem reprodukált. Itt tehát az ellenérdekű fél személyhez fűződő jogainak, többek között a mű tiszteletben tartásához való jogának megsértéséről lehet szó. Ugyanakkor, mivel a személyhez fűződő jogokra nem terjed ki a 2001/29 irányelv rendelkezéseinek hatálya, e kérdés értékelése a nemzeti bíróságokra és a tagállamok belső jogára tartozik.

58. Arra az esetre, ha a Bíróság nem értene egyet az általam az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ötödik kérdésre adni javasolt válasszal, azt javaslom, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdésre olyan választ adjon, amely szerint a 2001/29/EK irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy az idézés tárgyát képező művet már nyilvánosságra kellett hozni, a szerző hozzájárulásával vagy jogszerű engedély alapján, amit a nemzeti bíróságoknak kell megvizsgálniuk.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésről

59. Az általam az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik és ötödik kérdésre adni javasolt válaszokból az következik, hogy a mű olyan felhasználására, mint amelyet a kérelmező végzett az ellenérdekű fél alapeljárásban szereplő cikkével, nem terjed ki a szerző kizárólagos jogai alóli, a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett kivételek, vagyis a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) és d) pontjában előírt kivételek hatálya. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor azt is meg kívánja tudni, hogy e felhasználást igazolhatják-e a kérelmező alapjogainak, többek között a Charta 11. cikkének (1) bekezdése alapján garantált véleménynyilvánítási szabadságának és a Charta e cikkének (2) bekezdése alapján garantált médiaszabadság tiszteletben tartásával kapcsolatos megfontolások. Ez a tárgya az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésnek, amelyek közös elemzését javaslom.

60. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és a média szabadsága korlátozást jelent-e, illetve igazolja-e a szerző arra vonatkozó kizárólagos joga alóli kivételt vagy azok megsértését, hogy engedélyezze vagy megtiltsa művének többszörözését vagy nyilvánossághoz közvetítését, annak közérdekű kérdésekkel kapcsolatos vita során egy sajtóorgánium általi közzététele esetében.

²⁷ A közbiztonság érdekében történő, illetve közigazgatási, parlamenti vagy bírósági eljárások megfelelő lefolytatását szolgáló felhasználás. Lásd: 2011. december 1-jei Painer ítélet (C-145/10, EU:C:2011:798, 143. és 144. pont).

61. E kérdések megegyeznek az ugyanezen kérdést előterjesztő bíróság által a Funke Medien NRW ügyben²⁸ előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdéssel, valamint lényegében hasonlóak az ugyanezen bíróság által a Pelham és társai ügyben²⁹ előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdéshez.

62. A Pelham és társai ügyre vonatkozó indítványomban azt javasoltam, hogy a Bíróság lényegében olyan választ adjon, miszerint mivel a szerzői jog már tartalmaz olyan korlátozásokat és kivételeket, amelyek célja a szerzők kizárólagos jogainak és az alapjogoknak, többek között a véleménynyilvánítás szabadságának összehangolása, rendes esetben tiszteletben kell tartani a jogalkotó által e tekintetben tett választásokat. E döntések ugyanis a művek felhasználói alapjogainak, illetve a szintén alapjogi védelemben (a Charta 17. cikkében szereplő tulajdonhoz való jogról van szó – e cikk (2) bekezdése kifejezetten utal a szellemi tulajdonra) részesülő szerzők és egyéb jogosultak jogainak mérlegelésén alapulnak. E mérlegelés a jogalkotó mérlegelési mozgásterébe tartozik, a bíróság pedig csak kivételes esetben, valamelyik alapjog lényeges tartalmának megsértése esetén avatkozhat be.³⁰

63. Ehhez hozzáteszem, hogy az az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésben felvetett elgondolás, miszerint bírói úton kellene kiegészíteni az uniós szerzői jogot a 2001/29 irányelv 5. cikkében elő nem írt, a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos megfontolások által indokolt kivételekkel, álláspontom szerint veszélyeztetné e jog hatékony érvényesülését és az az által célzott harmonizációt. E lehetőség ugyanis egyfajta „*fair use*” kikötés bevezetését eredményezné az uniós jogba, mivel gyakorlatilag a művek szerzői jogot sértő valamennyi felhasználása esetén lehet valamilyen módon hivatkozni a véleménynyilvánítás szabadságára.³¹ Ily módon a szerzői jogok részére ténylegesen biztosított védelem az egyes tagállamok bíróságainak a véleménynyilvánítás szabadságára való érzékenységtől függene, pusztá vággyá alakítva minden harmonizációs törekvést.³²

64. Ez az okfejtés álláspontom szerint a jelen ügyre is teljes mértékben alkalmazható.

65. A jelen indítvány bevezetésében már hangsúlyoztam a véleménynyilvánítás szabadságának és a média szabadságának a demokratikus társadalomban képviselt jelentőségét. E szabadságok, mint minden alapjog, ugyanakkor nem abszolútak és nem korlátlanok, amint az egyértelműen kitűnik a Charta 52. cikkének (1) bekezdéséből, valamint az 1950. november 4-én Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv.; a továbbiakban: EJEE) 10. cikkének (2) bekezdéséből, amelyek az alapjogokra vonatkozó korlátozásokat, illetve az e korlátozások alkalmazásával kapcsolatos feltételeket írják elő. A szerzői jog a véleménynyilvánítás szabadsága e jogszerű korlátozásainak egyike lehet,³³ és e szabadság főszabály szerint a maga a szerzői jog által előírt korlátozásokon és kivételeken kívül nem élvez elsőbbséget a szerzői joggal szemben.

66. Ily módon a kérelmező által felvetett azon érvre, amely szerint a véleménynyilvánítás és a média szabadsága szempontjából annak ismerete a döntő, hogy ki ellenőrzi az információt, olyan választ kell adni, hogy amennyiben a szóban forgó információ egy szerzői jog által védett művet jelent, annak közlését és terjesztését a szerző ellenőrzi, a fent hivatkozott korlátozások és kivételek mellett.

28 A Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő C-469/17. sz. ügy.

29 A Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő C-476/17. sz. ügy. Az igaz, hogy ez az ügy a Charta 13. cikkében szereplő művészet szabadságára vonatkozott. E szabadság ugyanakkor csupán a véleménynyilvánítás szabadságának megtestesülése.

30 Lásd a Pelham ügyre vonatkozó indítványomat (C-476/17, EU:C:2018:1002, 90–99. pont).

31 Az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint a véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartozik például a fájlok megosztása a *peer-to-peer* hálózatokon (lásd: EJEB, 2013. február 19., Fredrik Neij és Peter Sunde Kolmisoppi kontra Svédország ítélet, CE:ECHR:2013:0219DEC004039712).

32 A kifejezés forrása: A. Lucas in Lucas, A., Ginsburg, J. C., „Droit d’auteur, liberté d’expression et libre accès à l’information (étude comparée de droit américain et européen)”, *Revue internationale du droit d’auteur*, 249. kötet (2016), 4–153. o., 25. o.

33 Lásd: EJEB, 2013. január 10., Ashby Donald és társai kontra Franciaország ítélet (CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, 36. §).

67. Az igaz, hogy az alapeljárásban szereplő helyzet sajátos esetet képez, mivel a szóban forgó mű szerzője egy politikus, maga a mű pedig egy közérdekű kérdéssel kapcsolatos nézeteit fejti ki, és a vitatott mű kérelmező általi nyilvánosságához közvetítésére a törvényhozási választásokat megelőző vita keretében került sor. Felmerülhetne tehát a kérdés, hogy a jelen ügy nem minősül-e a Funke Medien NRW ügyben³⁴ szereplőhöz hasonló helyzetnek, amelyben azt javasoltam, hogy a Bíróság tekintse úgy, hogy a német állam szerzői jogai nem igazolják a véleménynyilvánítás szabadságának abból következő megsértését.

68. Úgy vélem ugyanakkor, hogy a jelen ügy körülményei nem vezethetnek hasonló döntés elfogadásához.

69. Először is a Funke Medien NRW ügy³⁵ sajátossága abban áll, hogy a szóban forgó mű tisztán ténybeli jellegű, bizalmas és rendszeres katonai jelentésekből áll,³⁶ valamint hogy a német állam, e jelentések szerzői jogi jogosultja úgy döntött, hogy e dokumentumok bizalmas információként élvezett védelmét a szerzői jogból következő védelemmel váltja fel. Amennyiben egy államról van szó, az szerzői jogának érvényesítése érdekében nem hivatkozhat alapjogra, mivel az alapjogok csak az egyéneket illetik meg.

70. A jelen ügyben a szóban forgó cikk szerzői jogi mű minőségét nem kérdőjelezi meg és a szerzői jogi jogosult egy természetes személy. Márpedig az ilyen személy az állammal ellentétben nem rendelkezik olyan eszközökkel, mint a dokumentum bizalmasnak nyilvánítására irányuló lehetőség, amely korlátozza az ahhoz való jogszerű hozzáférést. A természetes személy számára szellemi alkotása megvédésének elsődleges, ha nem az egyetlen eszköze a szerzői jog. Ezenkívül e szerzőt, mint természetes személyt megilleti a tulajdonjog, mint alapjog, illetve más alapjogok, amelyek ugyanolyan védelemben részesülnek, mint műve potenciális felhasználóinak véleménynyilvánítási szabadsága. A véleménynyilvánítás szabadságának a szóban forgó szerző kizárólagos jogaiból következő korlátozása tehát jogszerű abban az értelemben, hogy az egy másik alapjog védelméből következik. Mérlegelni kell tehát e különböző alapjogokat; e mérlegelést főszabály szerint a jogalkotó végezte el a szerzői jogot szabályozó rendelkezések keretében.

71. Másodszor igaz, hogy a választott tisztséget betöltő ellenérdekű félre különösen szigorú követelmények vonatkoznak nyilvános tevékenységének ellenőrzését, többek között a média által gyakorolt ellenőrzést illetően. Bizonyos körülmények között ez az ellenőrzés esetleg igazolhatja az ellenérdekű fél cikkének engedélye nélküli nyilvánosságához közvetítését, például ha megpróbálná eltitkolni annak tartalmát.³⁷

72. Ugyanakkor a jelen ügyben az ellenérdekű fél teljesen átláthatóan járt el, mivel honlapján maga tette közzé cikke két változatát, ezáltal lehetővé téve mindenki számára, hogy véleményt formáljon a két változat között fennálló eltérések jelentőségéről. Egyébként az ellenérdekű fél honlapján történő közzététel megkönnyítette a kérelmező feladatát, aki képes lett volna tájékoztatási célját a szerzői jogot kevésbé sértő módszerek révén elérni, többek között úgy, hogy idézi az ellenérdekű fél cikke két változatának releváns részeit, vagy hogy annak honlapjára mutató hiperlinket hoz létre.

34 A Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő C-469/17. sz. ügy.

35 A Bíróság előtt jelenleg folyamatban lévő C-469/17. sz. ügy.

36 Amelyek vonatkozásában nem nyert megállapítást, hogy azok szerzői jogi védelem alatt állnak (lásd: Funke Medien NRW ügyre vonatkozó indítványom, C-469/17, EU:C:2018:870, 20. pont).

37 Az olyan helyzet példaként, amelyben a nyilvános vita szükségleteinek előnyt kell élvezniük a szerzői joggal szemben, gyakran hivatkoznak a Gerechthof Den Haag (hágai fellebbviteli bíróság, Hollandia) által a szcientológia egyház dokumentumainak nyilvánosságra hozásáról szóló ügyben 2003. szeptember 4-én hozott határozatra (NL:GHSGR:2003:AI5638) (lásd ezen ítélettel kapcsolatban Vivant, M. észrevételeit, *Propriétés intellectuelles*, 12. sz., 834. o.).

73. A kérelmező azon érvét illetően, amely szerint az ellenérdekű fél honlapján elhelyezett két cikke feltüntetett felirat révén végzett elhatárolódása a cikkétől akadályozta az olvasót az objektív észlelésben, elegendő azt megjegyezni, hogy a szerző elhatárolódhat művétől. Nem gondolom, hogy e pusztán kiegészítő információnak tekinthető elhatárolódás megakadályozta az olvasót abban, hogy objektíven elemezze a cikk két szóban forgó változatát. Ha az olvasó kellően tájékozott ahhoz, hogy összehasonlítsa a szöveg két változatát, akkor arra is képes, hogy megítélje az ilyen elhatárolódás őszinteségét.

74. A kérelmező azon érvét sem tartom meggyőzőnek, amely szerint az ellenérdekű fél honlapjára mutató hiperlink nem lenne elegendő, mivel az ilyen link szükségszerűen a céloldal tartalmának függvénye. Mivel a kérelmező egyébként birtokában volt az ellenérdekű fél cikkének, teljes mértékben képes lett volna reagálni abban az esetben, ha az törli a kérdéses cikket honlapjáról. A véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos szempont ebben az esetben eltérő lenne. Erre mindazonáltal nem került sor.

75. Végül harmadszor, következtetésemet nem kérdőjelezi meg a kérelmező azon érve sem, amely szerint az ellenérdekű félnek, amikor cikke többszörözéséhez és nyilvánosságához közvetítéséhez való jogára hivatkozott, valójában nem az volt a célja, hogy megvédje vagyoni szerzői jogait, hanem az, hogy a személyhez fűződő szerzői jogait védje meg, beleértve azokat is, amelyek nem következnek abból, hogy ő az említett cikk szerzője. Márpedig e személyhez fűződő jogok nem tartoznak a 2001/29 irányelv, illetve általában az unió jog hatálya alá.

76. Mivel a kérelmező a szerzői jog alóli kivételre kíván hivatkozni, meg kell jegyezni egyrészt, hogy az említett jog gyakorlásának nem feltétele a mű szerzője általi tényleges felhasználása. A szerzői jog és különösen a vagyoni jogok nem csak művének zavartalan felhasználását biztosítják a szerző számára, hanem védelmet is nyújtanak annak harmadik személyek általi felhasználásával szemben, amennyiben azt a szerző nem engedélyezte. Márpedig, azáltal hogy az ellenérdekű fél cikket hozzáférhetővé tette, a kérelmező e cikket a szerzői jog értelmében véve felhasználta.

77. Egyébként a személyhez fűződő szerzői jogokat, noha kívül esnek a 2001/29 irányelv által megvalósított harmonizáció körén,³⁸ figyelembe kell venni ezen irányelv rendelkezéseinek értelmezése során, amennyiben e rendelkezések alkalmazása sértheti azt említett jogokat. A 2001/29 irányelv csak részlegesen harmonizálja a szerzői jogot. Ez azt jelenti, hogy az nem alkalmazandó sem összefüggésén kívül, sem pedig – az irányelvi jellegből következően – közvetlenül. Rendelkezéseit át kell ültetni a tagállamok belső jogába, ahol kölcsönhatásba kerülnek e jog más, többek között a szerző személyhez fűződő jogait szabályozó rendelkezéseivel. Ily módon a szerző valamely vagyoni joga alóli kivétel értelmezésénél nem lehet figyelmen kívül hagyni annak személyhez fűződő jogait, elfogadva a mű szabad felhasználását pusztán azon az alapon, hogy a szóban forgó szerző a mű semmilyen gazdasági felhasználását nem tervezi, pusztán személyhez fűződő jogait kívánja megvédeni.

78. Ezt követően, amennyiben a kérelmező érvét úgy kell értelmezni, hogy a mű gazdasági felhasználása hiányában az ellenérdekű fél szerzői joga – amely a Charta 17. cikke alapján védett tulajdonhoz való jogából ered – nem igazolja a véleménynyilvánítás szabadságának ebből következő korlátozását, megjegyzem, hogy a jelen ügyben szereplő helyzet a jelen indítvány 69. és 70. pontjában kifejtett okokból nem hasonlít a Funke Medien NRW üggyhez, amelyben hasonló okfejtést ismertettem.³⁹

³⁸ Lásd a 2001/29 irányelv (19) preambulumbekendését.

³⁹ Lásd: a Funke Medien NRW üggyre vonatkozó indítványom (C-469/17, EU:C:2018:870, 58–61. pont).

79. Ezenkívül az alapeljárás felei alapjogainak mérlegelése során nem csak az ellenérdekű fél tulajdonhoz való jogát kell figyelembe venni, hanem más, esetlegesen számításba jöhető alapjogait is. Az alapeljárás alapját képező esemény az ellenérdekű fél szembesítése a múltban általa a szóban forgó műben kifejtett nézetekkel. Keresetével az ellenérdekű fél megpróbálta megőrizni e mű nyilvánosságához közvetítésével kapcsolatos monopóliumát, annak érdekében, hogy azt el tudja látni az arra utaló felirattal, amely szerint elhatárolódik az e műben kifejtett nézetektől. Márpedig a Charta 10. cikkében szerepel a gondolatszabadság, amely e cikk kifejezett rendelkezése szerint „magában foglalja a [...] meggyőződés megváltoztatásának szabadságát”⁴⁰. Nem látok okot arra, hogy e jogot ne biztosítsák a politikusok számára. Miként gyakorolhatná tehát az ellenérdekű fél meggyőződése megváltoztatásának szabadságát, ha a korábbi nézeteit tartalmazó cikket szabadon közzé lehetne tenni a neve alatt, az elhatárolódás feltüntetése nélkül, azt sugallva a nyilvánosság számára, hogy jelenlegi meggyőződésekről van szó?

80. Az ellenérdekű fél tehát megalapozottan próbálja megvédeni a Chartából eredő jogait⁴¹ a rendelkezésére álló jogi eszközök, a jelen esetben a szerzői jog révén. Amennyiben ezt a törvény korlátai között teszi, nem áll fenn visszaélés és a kérelmező véleménynyilvánítási szabadságának ebből eredő korlátozása nem tekinthető indokolatlannak.

81. Azt a választ javaslom tehát az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdésre, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága és a média szabadsága nem jelenti a 2001/29 irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdésében előírt kivételeken és korlátozásokon kívül korlátját a szerző kizárólagos jogának műve többszörözésének és nyilvánosságához közvetítésének engedélyezésére vagy megtiltására, valamint nem igazolja az az alóli kivételt, illetve annak megsértését sem. Ugyanez érvényes abban a helyzetben is, amikor a szóban forgó mű szerzője közfunkciót tölt be és e mű közérdekű kérdésekkel kapcsolatos nézeteit tárja fel, amennyiben az említett mű már hozzáférhető a nyilvánosság számára.

Véggövetkeztetés

82. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

- 1) A tagállamok kötelesek belső jogukban biztosítani a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2001/29 irányelv 2–4. cikkében szereplő kizárólagos jogok védelmét, mivel ezek a jogok csupán az irányelv 5. cikkében kimerítően felsorolt kivételek és korlátozások alkalmazásának keretében korlátozhatók. A tagállamok ellenben szabadon megválaszthatják azokat az eszközöket, amelyeket szükségesnek ítélnek e kötelezettség teljesítéséhez.
- 2) A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy egy irodalmi mű napi eseményekről szóló tudósításban történő felhasználása nem tartozik az e cikkben előírt kivétel hatálya alá, ha az e felhasználás által követett cél a mű egészének vagy egy részének elolvasását igényli.

40 Ugyanezen jog szerepel az EJEE 9. cikkének (1) bekezdésében, amelynek szövege lényegében megegyezik a Charta 10. cikkének (1) bekezdésével.

41 Nem térek ki itt az azon kérdéssel kapcsolatos vitára, hogy a meggyőzések megváltoztatásának nyilvános bejelentése még mindig a Charta 10. cikkének hatálya alá tartozik-e, vagy pedig a 11. cikk hatálya alá.

- 3) A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy ez e rendelkezésben szereplő, idézésre vonatkozó kivétel nem terjed ki olyan helyzetekre, amelyekben a művet mint önállóan megtekinthető és letölthető fájlt a szerző hozzájárulása nélkül teljes egészében hozzáférhetővé teszik egy internetes oldalon, mentesítve a felhasználót az eredeti mű igénybevétele alól.
- 4) A Charta 11. cikkében szereplő véleménynyilvánítás szabadsága és a média szabadsága nem jelenti a 2001/29 irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdésében előírt kivételeken és korlátozásokon kívül korlátját a szerző kizárólagos jogának műve többszörözésének és nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére vagy megtiltására, valamint nem igazolja az az alóli kivételt, illetve annak megsértését sem. Ugyanez érvényes abban a helyzetben is, amikor a szóban forgó mű szerzője közfunkciót tölt be és e mű közérdekű kérdésekkel kapcsolatos nézeteit tárja fel, amennyiben az említett mű már hozzáférhető a nyilvánosság számára.